

TÜRKİYE'DE SPOR EĞİTİMİ SEKTÖRÜNÜN GÖRÜNÜMÜ

Sebahattin DEVECİOĞLU*

Bilal ÇOBAN**

Yunus Emre KARAKAYA***

Öz

Bilgi toplumunun en önemli özelliği, eğitim sektörü ve bu sektörün diğer alanlarla olan ilişkileri olarak değerlendirilmektedir. Günümüz dünyasında spor ve eğitim bütünleşmiş iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor eğitimi, sektörel anlamda farklı özellikler taşımaktadır. Türkiye'de spor eğitimi çeşitli isimler altında ve farklı kurumlar tarafından verilmekte olup, uygulamalarda problemler ve kurumlar arasında koordinasyon eksikliklerinin olduğu yakından incelendiğinde görülmektedir. Spor eğitimi sunan kurumların, yeni gelişmelere uygun hareket etmeleri açısından Avrupa Eğitim Yönergesi benzer temel referansların ve standart meslek tanımlarının yapıldığı uygulamaların dikkate alınması gerekmektedir. Bu çalışmada, spor eğitimi sektörünün yapısal özellikleri dökümantasyon metodu ile incelenerek Türkiye'deki spor eğitimi sektörüne yönelik çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, spor, sektör

Abstract

The most important feature of the information society, education sector and its relationship with other areas of this sector, as evaluated. In today's world the two concepts as integrated sports and education has come to our counter. Sports training, bearing different properties are sectoral sense. Under various names in sports education in Turkey and are given by different institutions, practices and problems of lack of coordination between institutions that are seen on close examination. Offering sports training institutions, in terms of new developments to comply with similar European Training Guidelines and standards of basic reference on the practices of job descriptions must be taken into account. In this study, structural features of sports education sector analyzed and solution recommendations about sports education sector in Turkey are tried to be produced.

Keywords: Education, sport, sector

Yazışma adresleri: *Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Öğretim Üyesi, sdevecioglu@firat.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Öğretim Üyesi;

*** Doktora Öğrencisi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor A.B.D.

Giriş

Günümüzde spor, kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici özellikleriyle önemli bir hizmet sektörü olarak kabul edilmektedir. Günümüzün kitle iletişim araçları ve özellikle de medyanın etkisiyle kârlı bir reklam ve tanıtım aracı hâline gelen spor, bir taraftan geniş kitlelerin yoğun ilgisini çeken bir gösteri ve eğlence faaliyeti olarak tüketim sektörüne dönüşürken, diğer taraftan müteşebbisler için önemli miktarda finans hareketlerinin yaşandığı cazip bir ekonomik faaliyet alanı hâline dönüşmüştür (Can ve ark., 2000: 183). Çağdaş toplumlarda, bireylerin refahı bir bakıma beden ve ruh sağlığının tam ve devamlı olmasına bağlıdır. Spor, ferdin tabii çevresini beşerî çevre hâline getirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak, boş zaman faaliyeti kapsamı içerisinde veya tam zamanını alacak şekilde bütünleştirici, beden ve ruh sağlığını geliştiren, rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Erkan, 1992: 199). Spor, belli bir disipline ve kurallara uyarak yöntemli çalışmalara dayanan, eğlenme, güç harcama, mücadele yollu yapılan beden uğraşları (Türk Dil Kurumu, 1992: 598) veya isteğe bağlı olarak yapılan egemen değerler ve normların damgasını vurduğu bedensel hareketler (Voigt, 1998: 122–123) şeklinde tanımlanabilmektedir.

Spor teşkilat ve organizasyonlarının hedeflerine ulaşabilmesi büyük ölçüde yönetim biliminin kural, ilke ve metotlarının uygulanmasına bağlıdır. Bunun sağlanabilmesi ise, spor yönetiminin sistemli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi ile mümkündür. Spor yönetiminde başarı, sporu yönetenlerin performansına bağlıdır. Spor yöneticisi, pratik tecrübelerini sürekli yenileyerek, bu tecrübelerini teorik bilgilerle destekleyerek, spor gibi karmaşık bir olguyu ve onun organizasyonunu kazanmış olması gerekir. Çünkü spor alanında bir yandan bilimsel ve teknolojik spor yöneticilerini daha nitelikli, çok yönlü, dikkatli ve başarılı olmaya zorlamaktadır (Yetim ve şenel, 2001: 150).

Eğitim kavramı ise bireyin ve toplumun refah ve mutluluğunun sağlanmasında önemli bir yere sahiptir. Son yıllarda ülkelerin kalkınmışlık düzeyleri ifade edilirken, kişi başına düşen millî gelir yanında, ülkelerin sahip olduğu insan gücü oranları da önemli bir gösterge olarak dikkate alınmaya başlanmıştır (Hoşgörür ve Gezgin, 2005). Eğitimin amacı nitelikli insan gücü yetiştirmektedir. Nitelikli insan gücü de beden, ruhen, zihnen ve sosyal anlamda sağlıklı ve yeterli olmayı gerektirir. Nitelikli insan yetiştirmenin en önemli aracı da beden eğitimi ve spordur. Beden eğitimi ve spor da, genel eğitimin çok önemli bir parçasıdır. İnsanın mükemmel hâle gelmesinde en büyük katkıyı beden eğitimi ve spor olgusu sağlar

(Yetim, 2000: 128–131). Bir ülkenin geleceği, bilgi donanımlı, verimli, üretken, kısaca nitelikli olarak yetiştireceği genç nesillere bağlıdır. Bu niteliğin sadece eğitimle kazandırılacağı bir gerçektir. Eğitimin temel amacı, bireyi mümkün olan en yüksek mükemmeliyet düzeyine ulaştırmaktır (Alkan ve ark., 1991: 9). Eğitimin temel amacının, eğitilen bireye içinde yaşadığı toplumun değerlerinin aktarılması ve öğretilmesi, uzun vadede onu toplumun yeterli, saygın, dengeli ve üretken bir üyesi hâline getirmek, dolayısıyla da sosyal entegrasyonu sağlamak ve sürdürmek olduğu açıktır (Öztürk, 1998: 80). Bu alan, ülkelerin yatırım yapmak zorunda oldukları bir alandır. Eğitime ayrılan kaynak ise bir harcama değil, ülkeler için oldukça gerekli ve hatta en kârlı yatırımdır (Ünal, 1985: 32- 41). Eğitimin kalitesi, eğitimin amaç ve işlevlerini gerçekleştirme veya başarıma biçimi ve derecesi olarak kabul edilmektedir (Karşlı, 1997: 20-21). Günümüzde eğitim kavramı değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Eğitim, bireyleri ve toplumları amaçlı, düzgün bir yaşam biçimine ulaştırma ve sahip olunan bilgi, beceri ve değerleri planlı bir şekilde bir sonraki kuşağa aktarmada ve bu arada insan davranışlarında yaşantılar yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Yolcu, 1992: 69; Ertürk, 1972). Eğitim, bireyin tüm niteliklerini geliştirerek ve onun üretim süreci içinde daha verimli ve üretken olmasını olanaklı kılan, yaşamı ve içinde bulunduğu süreci sorgulayan bilgi ve beceri kazandırma süreci olup, yaşama hakkı gibi bireyin en temel haklarından biridir (Eğitim Sistemi ve Bütçe, 1997: 33). Çünkü eğitim insanlara toplumda iş gören kurumsal, ekonomik, sosyal, politik ve teknolojik güçlerle ilgili bir anlayış kazandırır. Bu anlayış da durağan ve geri kalmış sosyo-politik yapıların ve sistemlerin yıkılarak dinamik, sağlıklı büyüyen bir ekonominin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli bir koşuldur (Sarıçay, 2009). Ayrıca okullar, eğitim sistemi içerisinde eğitim öğretim faaliyetlerinin organize bir şekilde yürütülmesi amacıyla yapılandırılmış yerlerdir (İmamoğlu ve Yerlisu, 2003: 61-71).

Sporu, eğitim ile ilişkilendirirken beden eğitimi kavramıyla beraber düşünmek doğru bir yaklaşım olarak kabul görmektedir. Çünkü beden eğitimi ile spor birbirini tamamlayan olgulardır (Yetim, 2000: 128-131). Spor insanların sosyalleşmesi ve toplumsallaşma sürecinde önemli bir rol oynamakla birlikte, spor eğitimi sektörel anlamda farklı özelliklerini de kendi bünyesinde barındırmaktadır. Türkiye’de spor eğitimi çeşitli isimler altında ve farklı kurumlar tarafından verilmekte olup yakından incelendiğinde uygulamalarda, problemler ve kurumlar arasında koordinasyon eksikliklerinin olduğu görülmektedir. Spor eğitimi sunan kurum ve kuruluşların gelecekteki açılımlara hazırlıklı olabilmeleri bağlamında,

Avrupa Eğitim Yönergesi benzeri temel referansların ve standart meslek tanımlarının yapıldığı spor sektörlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Türkiye’de eğitim sektörü incelendiğinde bu eğitimin sadece üniversitelerde sınırlı kalmadığı, bunun yanında Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, spor federasyonları ve diğer spor eğitimi veren kurum ve kuruluşlarda da (spor medyası, spor eğitim kursları, web tabanlı eğitim vb.) etkin olarak spor eğitiminin verildiği görülmektedir.

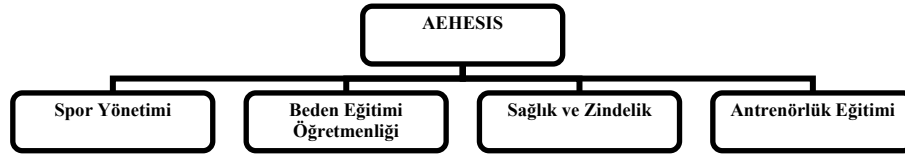
Bu araştırmada, spor eğitimi sektörünün yapısal özellikleri dokümantasyon metodu ile değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda Türkiye’de bütün sektörlerde verilen spor eğitiminin standartların uluslar arası standartlara yükseltilmesi ve dünya ile rekabet edebilecek düzeye gelmesi için öneriler sunulmuştur.

Türkiye’de Spor Eğitimi Sektörü

Türkiye’de spor eğitimi konusunda bir değerlendirme yapıldığında, spor politikalarının genel ilkelerinde yer alan spor eğitimi ile ilgili; ilmî eğitim ilkesi, spor eğitiminin zorunlu ve yeterli olması ilkesi vb. ilkeler karşımıza çıkmaktadır (Devlet Planlama Teşkilatı, 1983). Türkiye’nin sporda kalkınma politikaları incelendiğinde ise 1963 yılından bugüne 9 tane beş yıllık kalkınma planı hazırlanmış olup, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda (1963–1967) spora, eğitim sistemi içerisinde yer verilmiştir. Planlı kalkınma dönemine girildikten sonra, spora kısmen İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda (1968–1972) yer verilmiş, spor eğitimcisi yetiştirme çalışmalarının da bu dönemde başladığı görülmektedir (Kerimoğlu, 1982). Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973–1977) ve Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda (1979–1983) spor eğitimcisine olan ihtiyaç ve yükseköğretimlerde spor eğitimi veren kurumların kurulması gerektiğine işaret edilmiştir. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989), Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994), Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000) ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda (2001-2005) spor belli başlıklar altında değerlendirilmiş ve Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda (2007-2013) spor, tam anlamıyla yer almamakta, eğitim ve sağlık alanlarında bu konulara değinilmektedir (Şimşek ve ark., 1999: 2-5; Karakaya, 2007: 96).

Türkiye’de spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının amacına bakıldığında, kamu ve özel eğitim kurumlarına beden eğitimi öğretmeni, kamu sektörünün ve özel sektörün spora ilişkin yönetim kademelerine spor yöneticisi, turizm sektörüne spor animatörü, çeşitli spor branşlarına ise antrenör yetiştirmek

gibi amaçları vardır (Yıldız, 2005; Yıldız ve Özdağ, 2008). Avrupa Birliği’nde yükseköğretim düzeyinde spor eğitimi düzenlemelerine bakıldığında, Spor Bilimleri Eğitimi Avrupa Ortak Müfredatı (AEHESIS) 2001 yılında Prag’da Bologna sürecini değerlendiren Avrupa Birliği ülke bakanları, yüksek öğretimde ulaşılan Avrupa boyutunun öğrenci ve akademisyen değişiminin artırılarak daha da geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Üst düzeyde akademik nitelik ile uzun vadeli eğitim çalışmalarının birleştirilmesi, Avrupa ortak yüksek öğretim alanını güçlendirecektir. Bologna süreci bağlamında spor bilimleri eğitiminin Avrupa çapında uyumlu hâle getirilmesi amacıyla, 2003 yılında Erasmus Tematik Ağı (AEHESIS) adlı program yürürlüğe konulmuştur (Şekil:1). Bu projede spor ile ilişkili dört alan olarak “Spor Yönetimi”, “Beden Eğitimi Öğretmenliği”, “Sağlık ve Zindelik” ile “Antrenörlük Eğitimi” tanımlanmıştır (Petry ve Froberg, 2006).

Şekil 1: Erasmus Tematik Ağı Projesi Kapsamında, Avrupa Yükseköğretiminde Spor Alanları

Bu projenin ana amaçlarından biri Avrupa’da spor eğitimi programları ile bunları sunan kurumları taramak ve değerlendirmektir. Proje kapsamında mevcut durumda ülkelere göre programların dağılımı ele alındığında Almanya (73 program), Fransa (60 program), Türkiye (53 program) ve İngiltere (52 program) başı çekmektedir. Veri bankasında 165 adet Sağlık ve Zindelik, 156 adet Beden Eğitimi Öğretmenliği, 145 adet Antrenörlük Eğitimi ve 131 adet Spor Yöneticiliği programı mevcuttur. Veri bankasında bulunan programların çoğunluğu (264 adet) lisans mezuniyeti ile sonlanan Düzey IV sınıfındadır. Yüksek Lisans düzeyinde (Düzey V) 172 adet, Doktora düzeyinde (Düzey V+) 67 adet program kaydı görülmektedir (Petry ve Gutt, 2006). Yükseköğretim kurumlarının ve spor eğitimi sunan diğer kurumların gelecekteki açılımlara hazırlıklı olabilmeleri bağlamında, Avrupa Eğitim Yönergesi benzeri temel referansların ve standart meslek tanımların yapıldığı spor sektörlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Ancak bu şekilde ortak bir stratejinin belirlenebileceği zemin oluşturulabilir; bu strateji spor ve ilişkili alanların eğitim boyutunu kapsamalı ve spor eğitimi sunan kurumlara rehberlik etmelidir (Camy ve ark., 2006).

Bu doğrultuda spor eğitimi veren kurum ve kuruluşların gelecekte řu dört eylem planını öncelikle hayata geçirmelidirler (Camy ve ark., 2006);

- Spor sektörlerinde yetkinlik bağlamında bir “bilgi toplumu” oluşturulmalıdır.
- Yükseköğretim ve eğitim müfredatları Avrupa Komisyonu’nun Yaşam Boyu ğrenme programları bağlamında yapılandırılmalıdır.
- Altı-Adım-Modeli spor bağlamındaki tüm müfredat geliştirme çalışmalarına dhil edilmelidir; tüm spor sektörlerinde standart meslekler belirlenmeli ve ilişkili görev, işlev ve yetkinlik tanımlanmalıdır.
- Spor ile bağlantılı alanlarda eğitim veren kurumlara ciddi anlamda rehberlik etmek ve sektörde ileri iş birliğini geliştirmek için bir “Avrupa Bilgi Platformu” kurulmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığının spor eğitimi konusundaki faaliyetlerine bakıldığında, spor konusundaki temel amacı; “sporu yaşam için vazgeçilmez bir ihtiyaç olarak benimseyen ve gören bir toplum yetiştirmek, sadece şampiyonlar yetiştirmek değil, sağlıklı bir topluma sahip olmak için spora erken yaşlarda başlamanın gereğine inanarak çalışmalarını sürdürmektir” şeklinde belirtilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı Mevzuat ve Yönetmelikleri, 2009, www.meb.gov.tr).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM), Türkiye’de spor faaliyetleri konusunda merkezde yer almakta olup birçok görev ve sorumluluklarının yanında en önemli görevleri arasında spor eğitimi faaliyetleri gelmektedir. Ayrıca zerk spor federasyonları ve diğer spor eğitimi veren kurum ve kuruluşların da spor eğitimi konusunda faaliyetleri mevcuttur. Bu bağlamda aşağıda, spor eğitimi veren spor kurum ve kuruluşlarının amaçları ve mevcut durumu açıklanmaya çalışılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı

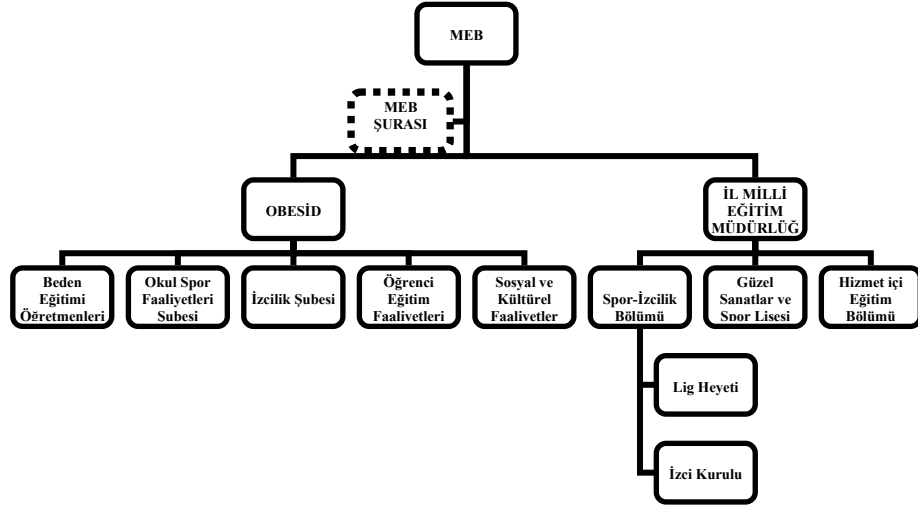
Spor eğitim faaliyetleri, Bakanlık bünyesinde Okulii Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı (OBESİD) tarafından yürütülmektedir. OBESİD, 23.10.1989 gün ve 385 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile kurulmuş olup, bakanlığa bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki beden eğitimi, spor ve izcilik faaliyetleri ile ilgili bütün görev ve hizmetleri yürütmekle görevlidir. OBESİD’in spor eğitimi konusundaki görevleri (Milli Eğitim Bakanlığı Mevzuat ve Yönetmelikleri, 2009);

- Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki gelişmesi için kurs, seminer, sempozyum ve benzeri eğitim faaliyetlerini düzenlemek,
- Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumlarında izcilik faaliyetlerini yürütmek, geliştirmek için her türlü tedbirleri almak (kamp, kurs, seminer, uluslar arası faaliyetler ve topluma hizmet çalışmaları),
- Okulların tatilde bulunduğu dönemlerde spor, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılan öğrencilere eğitim ve gelişim kampları düzenlemek,
- Beden eğitimi, spor ve izcilik hizmet ve faaliyetlerinin esaslarını tespit ederek yürütmek,
- İzcilik, spor, sosyal ve kültürel faaliyetlerde görev alacak lider, hakem, jüri üyesi ve benzeri uzman kişilerin yetiştirilmesi için kurslar, seminerler, toplantılar düzenlemek şeklinde belirtilmiştir.

OBESİD’in spor eğitimi konusunda eğitim vb. faaliyetleri veren alt birimleri ve bakanlığın il teşkilatı düzeyinde spor eğitimi veren kurum-kuruluş ve birimleri Şekil 2’de verilmiştir.

Bakanlık faaliyetlerini yürütmek için il millî eğitim müdürlüğü bünyesinde spor eğitimi, spor organizasyonları ve izcilik faaliyetlerini yürüten spor-izcilik bölümü (lig heyeti ve izci kurulu) ve spor eğitimi ve izcilik konusunda kurs, seminer vb. faaliyetleri yürüten hizmet içi eğitim bölümü mevcuttur (Şekil 2).

Ayrıca il düzeyinde spor eğitimi veren spor liseleri 2004–2005 eğitim ve öğretim yılında, Erzurum, Malatya, Uşak ve Sivas illerinde, ülke sporunun geliştirilmesi ve yetenekli öğrencilerin daha sağlıklı ve bilimsel ortamlarda yetiştirilmeleri amacıyla, 24.08.2004 tarih ve 8260 sayılı onayı ile spor liseleri açılmış ve uygulamaya konulan bu pilot iller, 2004 yılında eğitim ve öğretim için öğrenci almaya başlamıştır (MEB, OGM, Spor Liselerinin Açılması).

Şekil 2: Millî Eğitim Bakanlığında Spor Eğitimi Veren Birimler

2009 yılında Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi adını alarak eğitim-öğretim faaliyetlerine devam eden ve bütün illerde eğitim hizmeti vermeye başlayan bu eğitim-öğretim kurumlarının amaçları; “Öğrencilerin beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve becerileri kazanmaları için ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini ve başarılı sporcular olarak yetiştirilmelerini, alanı ile ilgili dünyadaki gelişmeleri dikkate alarak Türk sporunu geliştirecek ve temsil edebilecek gençler olarak yetişmelerini, iş birliği içinde çalışma ve dayanışma alışkanlığı kazanarak takım ruhu ile hareket etmelerini, spor disiplini ve centilmenliğini özümsemiş, örnek bireyler olarak yetişmelerini, beden eğitimi ve sporla ilgili yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını ve spor alanında araştırmaya yönelmelerini ve bu alanda yetenekleri doğrultusunda uygulama yapabilecek kişiler olarak yetişmelerini sağlamaktır.” şeklinde belirtilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı Mevzuat ve Yönetmelikleri, 2009, www.meb.gov.tr).

Yükseköğretim Kurulu

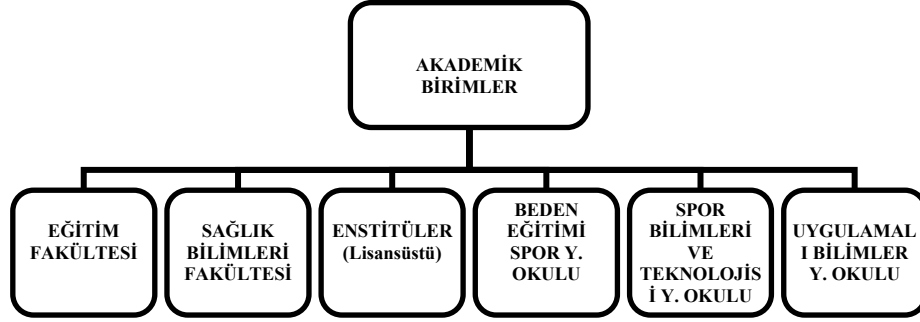
Yüksek eğitim, eğitim sisteminin en üst kademesidir. Ülke kalkınmasında gereksinim duyulan mesleklerle en yüksek düzeyde öğrenci hazırlamaktadır. Ayrıca

seminer, kurs, gezici ekipler, yaz okulları, araştırma merkezleri vb. aracılığıyla topluma hizmet vermekle yükümlüdür (Türkoğlu, 1997).

Türkiye’de kuramsal anlamda spor eğitiminin örgütlenmesinin tarihsel sürecine bakıldığında, öncülük eden kişinin Selim Sırrı Tarcan olduğu görülmektedir. Cumhuriyet’in kuruluşundan sonra 1927 yılında Beden Eğitimi öğretmeni yetiştirmek için özel, bir yıl süreli kuramsal ve uygulamalı olarak eğitim yapan “Jimnastik Muallimleri Kursu” açılmıştır. Bu kursta Tarcan, kurs yöneticisi olmuş ve bazı derslerin yürütücülüğünü üstlenmiştir. Bu kurs için yurt dışından alanla ilgili öğretmenler getirilmiştir. Bu kursa beden eğitimi ve spor eğitimi almış yetenekli ve gönüllü ilkokul öğretmenleri çağrılmış, üç aylık periyotlarla eğitimler verilmiş ve kurslar sonunda başarılı olanlar (148 erkek, 63 bayan) orta dereceli okullarda beden eğitimi öğretmeni olarak görevlendirilmişlerdir. Bu dönemde kurslarda başarılı olanlardan bazıları yurt dışına eğitime gönderilmeye başlanmıştır. Bilimsel yapıya uygun olarak spor eğitimcisi ve sporcu yetiştirmenin dünyada yapılan uygulamaları Türkiye’ye yansıtılmaya başlanmıştır. Artan beden eğitimi öğretmeni ihtiyacından dolayı, 1932 yılında Ankara’da “Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü Beden Terbiyesi Bölümü” açılmıştır. 1967 yılında İstanbul’da “Atatürk Eğitim Enstitüsü”, 1974 yılında İzmir’de, 1978 yılında Diyarbakır’da beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bölümler açılmıştır. Ayrıca 1974, 1975, 1976 yılında Ankara, İstanbul ve Manisa’da antrenör ve spor yöneticisi yetiştirmek amacıyla “Gençlik ve Spor Akademileri” kurulmuştur. 1976 yılında Ege Üniversitesi, 1979 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesinde beden eğitimi ve sporun yaygınlaştırılması ve lisansüstü eğitim vermek amacıyla “Beden Eğitimi Spor ve Rekreasyon Bölümü” açılmıştır. 1992 yılına gelindiğinde ise kurum sayısının 14’e yükseldiği görülmektedir. Bugün ise spor eğitimi veren yükseköğretim kurumları farklı programlar adı altında eğitim vermektedirler (Açıkada, 1997: 17-42; Şimşek ve ark., 1999: 2-5; Demirhan, 2008: 249-251).

Günümüzde hızla ilerleyen teknoloji ile birlikte, bedensel aktivitelerin toplum üzerindeki öneminin arttığı günümüzde daha da önem kazanan, sporcu ve spor eğitmenlerinin yetiştirildiği, spor biliminin üretilip ve geliştirildiği ve aynı zamanda üniversitelerin akademik bir birimi olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarını da kalite olgusundan ayrı düşünmek mümkün değildir (Yıldız, 2005). Beden Eğitimi ve Spor eğitimi veren yüksek öğretim kurumları genel olarak, ülkemiz sporunun ve bireylerinin sağlıklı gelişimine katkıda bulunmak ve bu alana nitelikli eleman kazandırabilmek için gençlerimize üstün nitelikte akademik/pedagojik formasyon bilgi ve becerisini kazandırmayı hedeflemektedir

(Yıldız, 2007: 451–462). Üniversitelerde spor alanında lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim veren akademik birimler Şekil 3’te belirtilmiştir.

Şekil 3: Üniversitelerde Spor Eğitimi Veren Akademik Birimler

Bu akademik birimlerde yer alan bölümler / programlar ise Enstitüler (Doktora/Yüksek Lisans), Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Antrenörlük Eğitimi, Spor Yöneticiliği, Rekreasyon, Spor Bilimleri olarak eğitim vermektedirler.

Türkiye’de 2009 yılı sonu itibarıyla üniversitelerde faaliyetlerini sürdüren akademik birimlerin sayısı Tablo 1’de verilmiştir (YÖK, www.osym.gov.tr).

Tablo 1

Üniversitelerde Spor Eğitimi Veren Akademik Birimlerin Dağılımı

Akademik Birimler (2009-2010)	Akademik Birim Sayısı
Eğitim Fakültesi	10
Sağlık Bilimleri Fakültesi	3
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	42
Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu	2
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	1
Toplam	58

2009 yılsonu itibarıyla akademik birimlerdeki bölüm sayısı ve 2009–2010 ders yılında 1. öğretim ve 2. öğretim düzeyinde aldıkları öğrenci sayıları Tablo 2’de verilmiştir (YÖK, www.osym.gov.tr);

Tablo 2

Spor Eğitimi Veren Bölüm Sayıları ve Öğrenci Sayılarının Dağılımı

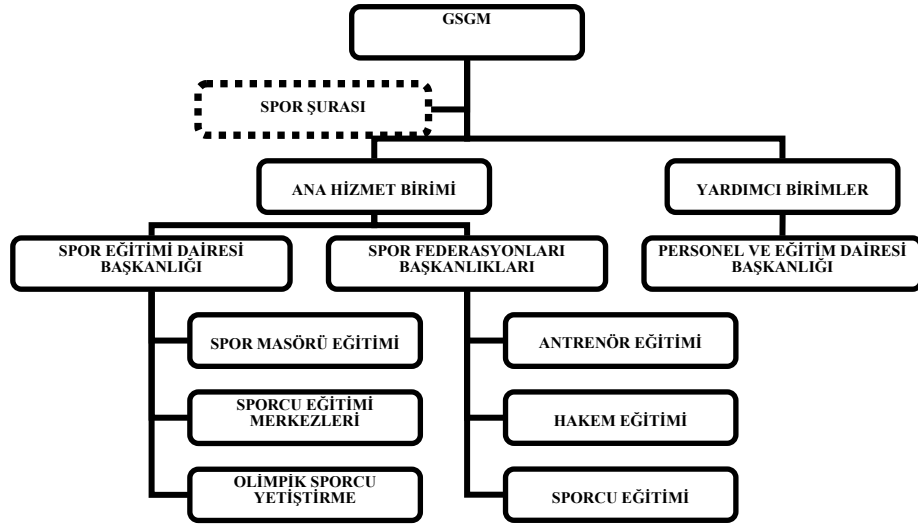
Programlar / Bölümler 2009-2010	1. Öğretim		2. Öğretim	
	Bölüm Sayısı	Öğrenci Sayısı	Bölüm Sayısı	Öğrenci Sayısı
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	50	2 238	2	80
Antrenörlük Eğitimi Bölümü	35	1 530	17	750
Spor Yöneticiliği Bölümü	28	1 110	13	610
Rekreasyon Bölümü	11	430	3	150
Spor Bilimleri Bölümü	5	178	1	40
Toplam	129	5486	36	1630

2009-2010 eğitim-öğretim yılında spor eğitimi veren bölüm sayıları ve öğrenci sayıları Tablo 2’de verilmiştir. Tablo 2’de yer alan beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde, genel kültür, öğretmenlik formasyonu ve alan bilgisine yönelik eğitim-öğretim verilmekte, kamu ve özel kurumlar için beden eğitimi öğretmeni yetiştirilmektedir. Antrenörlük eğitimi bölümlerinde, ağırlıklı olarak antrenman eğitimi alanında eğitim-öğretim verilmekte, kamu ve özel spor örgütlerinin çeşitli branşlarına antrenör yetiştirilmektedir. Spor yöneticiliği bölümlerinde, spor yönetimi ve organizasyonu ile spor işletmeciliği alanlarında eğitim öğretim verilmekte, kamu ve özel sektörün spora ilişkin yönetim kademeleri için eleman yetiştirilmektedir. Rekreasyon bölümlerinde, alan bilgisi ve genel kültür alanlarında eğitim öğretim verilmekte ve spor animatörü ile çeşitli spor branşlarına lider yetiştirilmektedir. Spor bilimleri bölümü ise temel olarak turizmde rekreasyon, rekreatif spor yöneticiliği, spor animatörlüğü, sağlık bilgileri ile yoğunlaştırılmış spor bilimleri, fiziksel uygunluk uzmanlığı, liderliği ve ikincil olarak ise antrenörlüğe yönelik lisans eğitimi verilmektedir (Yıldız, 2008: 653-654). Yine Yükseköğretim kurumlarında Enstitülere bağlı lisans üstü eğitimi veren anabilim dalı başkanlıklarında spor eğitimi veren yüksek lisans ve doktora programları mevcuttur.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

Devlet Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün (GSGM) temeli 1922 yılında atılmıştır. GSGM spor eğitimi konusunda ana hizmet birimi altında bulunan spor eğitimi dairesi ve spor

federasyonları ve yardımcı birimler adı altında eğitim vermektedir. Bu birimler Şekil 4’te grlmektedir.

Şekil 4: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Bünyesinde Spor Eğitimi Veren Birimler

GSGM’ye bağlı ana hizmet birimleri adı altında yer alan Spor Eğitimi Dairesinin spor eğitimi konusundaki görevlerini aŐađıdaki gibi sıralamak mümkündür (GSGM, <http://www.gsgm.gov.tr>):

- Genel müdürlüğün spor eğitimi ile ilgili hizmet ve faaliyetlerini yürütmek,
- Genel müdürlük bünyesinde bulunan spor federasyonları ile ftbol hariç olmak üzere talepleri halinde, özerk federasyonların spor eğitimi faaliyetlerini koordinasyon ve iş birliği içerisinde planlamak, programlamak ve yürütmek,
- Spor yöneticisi, antrenör, spor masörü ve diğer spor elemanlarını yetiştirmek, sayılarını arttırmak ve bu elemanların gelişimini sağlamak,
- Spor eğitimi faaliyetlerini günün Őartlarına uygun hâle getirmek,
- Spor eğitim merkezlerinin kurulması ile ilgili çalışmaları yürütmek,

- Sporcu eğitim merkezleri hizmetlerinin yürütülmesinde ilgili il müdürlüğü ve federasyonlarla iş birliği yapmak,
- Sporcu kamp ve eğitim merkezleri ile ilgili tahsis hizmetlerini yürütmek,
- Sporla ilgili eğitim amaçlı yayınlar çıkartmak, satın almak ve dağıtımını yapmak,
- Spor eğitimi hizmetlerinin yürütülmesinde spor federasyonları, üniversiteler ve sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak,
- Uluslararası spor kuruluşlarıyla iş birliği yaparak, spor eğitim hizmetlerini geliştirmek,
- İl spor merkezleri ile ilgili çalışmaları yapmak,
- Yeni spor eğitim projeleri hazırlamak ve uygulamaya koymak,
- Spor eğitimi faaliyetleri ile ilgili bütçeyi hazırlamak,
- Millî Eğitim Bakanlığı ile ilgili işlemleri yapmak,
- Genel müdürlük makamınca verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

GSGM Spor Eğitimi Daire Başkanlığına bağlı şube müdürlüklerinin spor eğitimi konusunda görevleri ise şunlardır (GSGM, <http://www.gsgm.gov.tr>):

- Program hazırlama ve geliştirme şubesi müdürlüğünün, her yıl spor eğitim ile ilgili genel plan ve program hazırlamak,
- Spor elemanları eğitimi şubesi müdürlüğünün federasyonlar, il müdürlükleri, sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yapmak,
- Spor eğitimi planı dahilinde antrenör, monitör, spor masörü, spor yöneticisi ve diğer spor elemanlarının yetiştirilmesi ve gelişimlerinin sağlanması ile ilgili kurs, seminer, panel, konferans, sempozyum gibi spor eğitim faaliyetlerini düzenlemek,
- Antrenör ve diğer spor elemanları ile ilgili istatistiki çalışmaları yapmak, yurt içi ve yurt dışından alınmış olan antrenörlük belgelerinin denklik işlemlerinin yapmak,
- Sportif yayım ve yayımlar şubesi müdürlüğünün beden eğitimi ve spor alanında teknik bilgi ve spora ilgiyi artırıcı yayınlar yapmak, satın almak, bastırmak, ilgili kişi ve kuruluşlara dağıtımını yapmak,

- Dış kaynaklı yayınları tercüme ettirmek ve bastırmak,
- Spor alanında ihtiyaç duyulan eğitici, öğretici, öğretici film, slayt, video bantları hazırlamak, satın almak, bastırmak, ilgili kişi ve kuruluşlara dağıtımını yapmak,
- Spor alanında ihtiyaç duyulan eğitici, öğretici, film, seminer, konferans ve benzeri faaliyetlerle ilgili dokümanları tanzim etmek,
- Televizyon ve basınla iş birliği yaparak halkı eğitici ve spora özendirici programlar hazırlanmasını sağlamak,
- Genel müdürlüğe ait kütüphaneyi düzenlemek ve isteyenlerin kullanımına hazır hâle getirmek,
- İl müdürlüklerinde ve sporla ilgili kurum ve kuruluşlar bünyesinde kütüphane veya kitaplık kurulmasını teşvik etmek,
- Spor dallarına göre yetenekli çocukları tespit ederek eğitim ve öğretimlerini aksatmadan elit sporcu olarak yetişmeleri amacıyla çeşitli spor dallarında hizmet vermek üzere açılan sporcu eğitim merkezleri ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- Teşkilata ait kamp ve eğitim merkezlerinin tahsisi ile ilgili hizmetleri yapmak,
- Sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşların benzer merkezler kurması yönünde çalışmalar yapmak ve il spor merkezleri ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- Beden eğitimi ve spor bölümleri ve yüksekokulları ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- Öncelikli spor dallarıyla ilgili hizmetleri yürütmekle görevli ve sportif eğitim uzmanlarının görevi başkanlığın kısa, orta ve uzun vadeli spor eğitim plan ve programlarının hazırlanması ve uygulanmasında çalışmak şeklinde özetlenebilir.

Spor Eğitimi Daire Başkanlığı, alt birimleri arasında yer alan spor masörü eğitimi için spor masörü eğitimi kursları düzenlemektedir. Spor masörü eğitim kursları, gençlik ve spor il müdürlükleri ile spor kuruluşlarının, eğitim ve öğretim kurumları ve spor alanında hizmet veren diğer kurum ve kuruluşların istek ve ihtiyaçları dikkate alınarak üniversitelerin iş birliği ve teknik desteği ile spor eğitimi dairesi başkanlığınca düzenlenmektedir (Yönetmelik Madde: 5). Spor masörü

kursunu başarı ile bitirenlere genel müdürlük tarafından spor masörü belgesi verilmektedir (Yönetmelik Madde 10). Ayrıca 2008 yılında yönetmelikte yapılan değişiklikle (Yönetmelik Değişikliği: RG 20 Ocak 2008 tarih ve 26762), üniversitelerin beden eğitimi ve spor eğitimi veren yüksek okullarında, uzmanlık alanında spor masajı dersini pratik ve uygulamalı olarak aldığı belgeleyen mezunlara spor masörü belgesi verilmektedir (Spor Masörü Yönetmeliği, Madde: 17) (GSGM, <http://www.gsgm.gov.tr>).

Spor Eğitimi Daire Başkanlığının alt birimleri arasında yer alan sporcu eğitim merkezleri; il müdürlüğü ya da ilgili federasyon başkanlığının teklifi doğrultusunda, daire başkanlığı, ilgili federasyon başkanlığı ve il müdürlüğünden en az birer üyenin katılımıyla oluşturulacak komisyonun kurulması istenen merkezi yerinde görüp tesisin yeterliliği, sporcu potansiyeli gibi hususlarda incelemeler yaptıktan sonra vereceği uygun görüş doğrultusunda genel müdür onayıyla sporcu eğitim merkezi kurulmaktadır (Yönetmelik Madde: 5). Yine sporcu eğitim merkezlerinde yetişen sporcu öğrencilerin kulüplere transferlerine imkân sağlamak amacıyla, ilgili federasyonlar tarafından hazırlanıp genel müdürlükçe uygun görülen talimatlara göre işlem yapılmaktadır (Sporcu Eğitim Merkezleri Yönetmeliği, Madde: 28) (GSGM, <http://www.gsgm.gov.tr>).

Spor Eğitimi Daire Başkanlığının alt birimleri arasında yer alan olimpik sporcu yetiştirme merkezinin spor eğitimi konusunda amacı; olimpiyat, dünya, Avrupa ve diğer uluslar arası yarışmalarda olimpik spor branşlarında ülkemizi en iyi şekilde temsil edecek ve istenilen hedeflere ulaştıracak üst düzeyde sporcular yetiştirmektir (Olimpik Sporcu Yetiştirme Merkezi Yönergesi, Madde: 1., GSGM, <http://www.gsgm.gov.tr>).

Genel müdürlüğün antrenör eğitimi konusunda görevi, antrenör eğitim kursları bütün spor dalları için beş kademe yapılabacağı (Yönetmelik Madde: 9) belirtilmektedir. Kurs düzenlemenin, antrenör eğitim kursları, federasyonların, gençlik ve spor il müdürlükleri ile sporla ilgili kurum ve kuruluşların ihtiyaçları esas alınarak ilgili spor federasyonunun iş birliği ve teknik desteği ile daire başkanlığınca düzenlenmektedir (Yönetmelik Madde: 5). Ayrıca gelişim seminerlerinin her kademedeki antrenör eğitim kurslarına ilaveten ilgili spor federasyonu, daire başkanlığının koordinesini alarak genel müdürlük makamından alacağı onaydan sonra antrenör gelişim seminerleri düzenlenmektedir (Yönetmelik Madde: 13). Her kademe açılan antrenör eğitim kurslarını başarı ile bitirenlere antrenör belgesi verilmektedir (GSGM Antrenör Yönetmeliği, Madde: 14) (GSGM, <http://www.gsgm.gov.tr>).

Üniversitelerin beden eğitimi veya spor eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarından mezun olanlar kademeler itibarıyla sadece bir branşta olmak kaydıyla talep ettikleri antrenör belgesi alabilmesi için, ilgili branşta ders aldığı öğretim elemanının en az dengi antrenör belgesine sahip olduğunu belgelemeleri şartıyla I. Kademe Antrenörlük Belgesi, eğitim gördükleri spor dalındaki ihtisasları ile ilgili olarak durumlarını belgelemeleri şartıyla seçmeli (uzmanlık) spor dalında II. Kademe Antrenör Belgesi ve antrenör eğitimi bölümü mezunlarına III. Kademe Antrenör Belgesi (Antrenör Eğitim Yönetmeliği, Madde: 20) (GSGM, 21 Ocak 2003 tarih ve 25000 sayılı R.G) verilmektedir. Ayrıca, daire başkanlığı ile ilgili federasyonun koordinasyon ve iş birliği içerisinde uluslararası antrenör seminerleri düzenlenebilmektedir (GSGM Antrenör Yönetmeliği, Madde: 24., 16 Ağustos 2002 gün ve 24848 sayılı R.G).

Ayrıca, Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığının spor eğitimi faaliyetleri arasında, program hazırlama ve geliştirme, spor elemanları eğitimi, sportif yayım ve yayımlar, sportif eğitim merkezleri, sportif eğitim koordinasyonu, sportif eğitim uzmanları gibi eğitim faaliyetleri yer almaktadır.

Spor Federasyonları

Türkiye’de spor federasyonlarının ülke genelinde her yaş grubundaki bireylerin spor branşlarına ilgilerini artırmak, yurtiçinde ve yurt dışında teşkilatlanmak, spor branşlarının ülke genelinde gelişimini artırmak, ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliğine gitmek vb amaçlarının olduğu görölmektedir.

Türkiye Futbol Federasyonunun spor eğitimi konusunda görevlerine bakıldığında; futbol faaliyetlerini yürütmek, futbolun gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak, bu konularda birleştirici, eğitici, kültürel ve insani değerler ışığında ve özellikle de gençlik ve geliştirme programları aracılığıyla her türlü düzenlemeyi yapmak, kararlar almak ve uygulamak (TFF Ana Statüsü, Amaçlar, Madde: 2, h bendi) şeklinde belirtilmiştir. Futbol Federasyonun hakem ve antrenörlük eğitimi konusunda sorumluluğu UEFA kriterleri doğrultusunda ve ilgili yönetmelikler doğrultusunda açıklanmıştır. Ayrıca futbol federasyonun alt birimi olarak yer alan Futbol Geliştirme Merkezinin spor eğitimi konusunda görevi; Türk futbolunun gençlik geliştirme programının Türkiye’deki tüm genç nüfusu okullardaki öğrencileri kucaklayacak ve yetenekli futbolcuları belirleyerek çağdaş futbol eğitiminden yararlandırılacak şekilde yeniden yapılandırılması amaçlanmaktadır (<http://www.tff.org>). Futbol Federasyonunun dışındaki (özerk

yapıdan dolayı), federasyonların spor eğitimi konusundaki eğitim faaliyetleri incelendiğinde, GSGM ile iş birliği içerisinde ve ilgili yönetmelikler doğrultusunda hakem eğitimi, antrenör eğitimi ve sporcu eğitimi (sporcu eğitim merkezlerinin kurulması) başlıkları adı altında açıklanmıştır.

Spor Eğitimi Veren Diğer Sektörler

Türkiye’de spor sektöründe spor eğitimi veren diğer kurum ve kuruluşlar incelendiğinde, web tabanlı eğitim, sivil toplum kuruluşları, spor medyası, spor eğitim kursları, spor kulüpleri, sertifika programları eğitimi veren kurum ve kuruluşlar adı altında verilebilir (Şekil 5). Özellikle spor medyası, sporla ilgili gelişmeleri spor severlere ulaştırırken, spor branşlarının kitlelere ulaşmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Ayrıca çeşitli medya kuruluşları yazılı ve görsel olarak tüm branşlarda spor eğitimi konusunda eğitici ve tanıtıcı faaliyetlerde bulunmaktadır.

Şekil 5: Diğer Spor Eğitim Sektörleri

Ayrıca son yıllarda spor eğitimi, internet kullanımının artmasıyla birlikte, önemli ölçüde mesafe kat etmiştir. Bir çok spor eğitim kurumu faaliyetlerini internet üzerinden yürütürken, spor ile ilgili veri tabanlarının oluşturulması, web tabanlı eğitimlerin spor eğitimi alanında da uygulanması spor eğitimi sektörünün gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. Ayrıca sporda eğitici faaliyetlerin CD'lere taşınarak dağılımının yapılması da, spor eğitimi sektörüne ayrı bir boyut kazandırmıştır. Sporda çeşitli sivil toplum kuruluşları (dernek, strateji merkezleri, meslek kuruluşları, tematik ağ uygulamaları) sporun eğitimi ile ilgili olarak dergi,

kitap, bülten gibi yayınlarının yanı sıra, düzenlemiş oldukları, ulusal ve uluslar arası kongre, seminer, panel alıştay, kurs ve seminer ve sertifika eğitimlerinin de tüm dünyada önemli ölçüde artarak devam etmesi spor eğitimi sektörünün gelişimine katkıda bulunmaktadır. Spor kulüplerinin spor eğitimi adı altında yapmış oldukları sporcu, yönetici, taraftar ve personellerine yönelik çalışmaları spor eğitimi sektöründe yer alan faaliyetler olarak değerlendirmek mümkündür. Yine spor yaygınlaşması ile birlikte çeşitli isimler altında faaliyet gösteren spor eğitim kursları gittikçe profesyonelleşerek bu sektörün önemli unsurları haline gelmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Günümüzde hızla gelişen bilim ve teknoloji, insan gücüne duyulan gereksinmeyi giderek azaltmış ve bunun sonucu olarak boş zaman kültürünün gelişmesinin yanı sıra, insanın doğal yapısına uymayan bir yaşam biçimi ve hastalıklarının artmasına neden olmuştur. Spor, çağdaş insanın karşısına dikilen bu tehlikeye karşı dinamik, güncel yaşamın getirdiği streslerden uzak bir ortam yaratarak çözüm getirmekte ve kazandırdığı sağlıklı yaşam biçimiyle de koruyucu tıbbı yardımcı olmakla birlikte, boş zamanların değerlendirilmesine de büyük ölçüde katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde spora büyük önem verilmekte ve spor sağlık giderlerinin azalması, hastalıklar nedeniyle işgücü kaybının önlenmesi ve sağlıklı insanlardan oluşan mutlu ve barışçı bir toplum yaratılmasında umut vermektedir.

Modern yaşamın çok yönlü fonksiyonlarına sahip olan spor aktiviteleri ve organizasyonları toplumu oluşturan bireylerin yararlanması noktasında insan haklarının bir parçasını oluşturmaktadır. Spora duyulan ilgi artıkça; toplumsal sevgi, barış ve kardeşlik kendine daha zengin bir alan oluşturacaktır. Spor denen bu yaşam hakkının çok yönlü geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması toplumu oluşturan tüm kurumların öncelikli görevlerinden birini oluşturmaktadır.

Toplumlar sağlıklı kuşaklar yaratmak için beden eğitimi ve sporu genel eğitimin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçası olarak görmekte ve olayı bir devlet politikası olarak benimseyip insan yaşamının her devresini kapsayacak biçimde yürütmektedirler (Bilge, 1989: 3).

Dünyada spor eğitimi yapan gelişmiş ülkelerin bugün ulaşılmış oldukları nokta bilinmektedir. Sporcu ve spor eğitimcisi ihraç eder konuma gelmiş olmaları da bilimsel anlamda, profesyonel anlamda çalışmalar içinde bulduklarının birer göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Şimşek ve ark., 1999: 2-5). Spor

örgütlenmesi ve hizmetlerin halka ulaştırılması birçok ülkede genellikle kamu hizmeti olarak yürütülmektedir. Birçok örgütte olduğu gibi spor örgütlerinde de kendini gösteren bu değişim, ülkelerin benimsemiş oldukları siyasi ve ekonomik sistemlere bağlı olarak gerçekleşebildiği gibi çağın getirdiği yeni ihtiyaçlara paralel olarak da şekillenmektedir. Gelişmiş birçok ülkede sporun toplumsal hayattaki fonksiyonlarının çok yönlü olması spor sistemlerinin; eğitim, sağlık, güvenlik, kültür ve ekonomi gibi diğer sistemlere paralel olarak değer kazanmasına ve işlem görmesine neden olmaktadır.

Son yıllarda spor Avrupa’da hızla gelişmiş ve sporun artan ekonomik ve ticari eğilimi gerçek bir değişim yaratmıştır. Avrupa Birliği işsizliği azaltmak için mücadele yürütürken, spor sektörü, yeni işlerin yaratılabileceği ve AB’nin alt yapı yatırımları, yeni teknoloji, eğitim ve karşılıklı değişim programlarının olumlu etkileri için destekleneceği alanlardan biri olmuştur. Sporun hemen her Avrupa ülkesinde her yaş grubunda ve toplumun her kesiminde etkili bir sosyal olgu olduğu ifade edilmektedir (Balci, 2003: 53-66). Bu doğrultuda Avrupa’nın en genç nüfusuna sahip olan Türkiye’nin spor eğitimi konusunda gelişimini sürdürebilmesi noktasında önemli ölçüde tedbirler alma zorunluluğu vardır. Böylece toplumu oluşturan herkesin spor eğitimine büyük ölçüde destek olması ve bu eğitimi teşvik etmesi gerekmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan günümüze kadar kurslar, enstitüler, akademiler, yüksekokullar ve üniversiteler faaliyet göstermesine rağmen, istenilen kalite yakalanamamış ve hâlen gelişmiş ülkeler düzeyinde nitelikli spor adamları yetiştirilememiştir. Spor politikalarının yetersizliği, sahipsiz ve ilgisiz sporcular ve bilimsel çalışmalardan uzak olma başarısızlığa yol açmaktadır (Güçlü, 2001).

Günümüzde spor alanındaki birçok uygulama ve hizmet, tamamen bilimsel metotlar ışığında, spor sistemlerinde de insan kaynaklarına yönelik yapılmaktadır. Sağlıklı bir spor ortamının oluşturulması yönetim ve organizasyonların yanında bu sistemi yönlendirecek ve geliştirecek bilgi birikimine sahip uzman kişilerin olmasını gerektirmektedir. Spor alanında insan kaynağı olarak nitelendirilen; sporcu, antrenör, monitör, yönetici, mühendis, eğitimci, doktor, işletmeci, vb. uzmanların tamamen spor alanındaki kurum ve organizasyonlara yönelik eğitilip istihdam edilmesi, sporda kalite ve verimliliği artırarak, sporun gelişmişlik ve yaygınlık düzeyine olumlu etkisi ile birlikte sportif başarılarla da önemli ölçüde yansıtacağı bir gerçektir.

Sonuç olarak, yukarıda da belirtildiği üzere eğitimle ilişki içerisinde olan sporun, toplum içerisinde kaynaşmayı, bireyler arasında birlikteliği sağladığı ve en başta insanın gelişimine etkileri olduğunu unutmamak gerekir. Bu sebeple Türkiye’de verilen spor eğitiminin standartlarının yükseltilmesi için aşağıdaki öneriler sıralanabilir;

- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ocuk ve gençlerin özel ilgi ve yeteneklerini daha iyi geliştirebilmelerine yönelik kaliteli bir spor eğitimi için plan ve programların (ğretmen açığının kapatılması, ders sayısının artırılması, spor salonlarının yapılması vb.) uluslar arası standartlara çekilmesi gerekmektedir.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü sporla ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içerisine girerek toplum için spor eğitimi sağlayacak projeler üretmelidir. Farklı spor dallarına özgü olarak toplumu bilinçlendirici sporu tanıtıcı pankartlar hazırlanmalı, halka görsel medya ile spor bilinci aşılanmaya çalışılmalıdır.
- Spor eğitimi veren kurum ve kuruluşlar, spor eğitimi alan bireylere etkin ve verimli bir eğitim olanağı sağlayacak imknlar sunması için çalışmalarını artırmalıdır.
- Spor yayını yapan medya kuruluşlarının her yaş grubundaki bireylere yönelik eğitici, objektif vb. standartlarda olması sağlanmalıdır.
- Spor kurum ve kuruluşları kendi aralarında iş birliğine giderek uluslararası standartlarda olacak spor eğitimi verme yoluna gitmelidir.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün spor eğitimi ve uygulaması yönünden daha faal hâle getirilmesi sağlanmalıdır.
- Millî Eğitim Bakanlığı, spor eğitimi ile ilgili politikalarıyla ilgili konu hakkında kurum ve kuruluşlarla alıştay düzenlemelidir.
- Türkiye genelinde kaliteli sporcu çıkarılmasının iyi eğitim almış, bilgili ve deneyimli antrenörlerle olacağı göz ardı edilmemelidir.
- Spor eğitim hizmetleri toplam kalite olgusundan ayrı olmamalıdır. Bu olgu çağın gereksinimlerine göre devamlı yenilenmelidir.
- Herkes için Spor Federasyonu, faaliyetlerini tabana yayarak spor eğitimi konusunda faaliyetlerini sürdürmelidir.

- Bilgilerin hızla değiştiği günümüzde beden eğitimi öğretmenleri her dönem Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından mutlaka spor eğitimi konusunda hizmet içi eğitim kurslarına alınmalıdır.
- Spor eğitimi veren bireylerin sporun ülke geneline yaygınlaştırılmasında etkin rolünün olduğu kesinlikle göz ardı edilmemelidir.
- Spor eğitimi için bütçe kaynaklarının artırılma yoluna gidilmelidir.
- Spor eğitimine ayrılan finansal kaynaklar etkin, verimli ve objektif ölçütlere dayalı olarak kullanılmalıdır.
- Türkiye’de spor eğitimi kurum ve kuruluşları ile işletmelerin spor eğitimine gelir getiren sektörel boyutlarının ekonomik açıdan değerlendirilmesi yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Açıkada, C. (1997). Türkiye’de spor eğitimi veren kurumların yeniden yapılanması ve hakemli çalışmaların gelişimi. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, (8), 1, 17-42.
- Alkan, C., Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1991). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayını, No: 170, 9.
- Balcı, V. (2003). Avrupa birliği ve spor. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt: 8, 2, 53-66.
- Bilge, N. (1989). *Türkiye’de beden eğitimi öğretmenin yetiştirilmesi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayfa: 3.
- Can, Y., Soyer, F. ve Güven, H. (2000). Spor hizmetlerinde verimliliği etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Sporda Psiko-Sosyal Alanlar, Spor Yönetim Bilimleri 1. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi*, 26-27 Mayıs 2000. Ankara: 183.
- Camy, J., Klein, G., Madella, A. ve Petry, K. (2006). *Final Conclusion & Perspectives*. In: Petry, K., Froberg, K. & Madella, A. (2006). Thematic Network Project AEHESIS - Report of the Third Year. Cologne.
- Demirhan, G. (2008). *İlköğretim beden eğitimi dersi (1-8. sınıflar) öğretmen kılavuz kitabı (Türkiye’de beden eğitiminin gelişimi)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Müdürlüğü, Sayfa: 249–251.

- Devlet Planlama Teşkilatı. (1983). *Beşinci beş yıllık kalkınma planı gençlik ve spor özel ihtisas komisyonu. Spor Komisyonu Raporu*. Ankara: DPT.
- Eğitim Sistemi ve Bütçe. (1997). Ağustos-Eylül Birlik Haberleri. Ankara: TMMOB Yayın Organı. 33.
- Erkan, M. (1992). *Sosyolojik açıdan spor*. İstanbul: Kutsun Matbaacılık. Sayfa: 199.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelken Tepe Yayınları.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (2010). İnternet'ten 05 Ocak 2010'da elde edilmiştir. <http://www.gsgm.gov.tr>.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. 21 Ocak 2003 tarih ve 25000 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Antrenör Eğitim Yönetmeliğinin 20. maddesinde yapılan değişiklik.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. *GSGM Antrenör Eğitim Yönetmeliği*. 16 Ağustos 2002 gün ve 24848 sayılı Resmi Gazete.
- Güçlü, M. (2001). Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Türkiye'de beden eğitimi ve sporun gelişimi. *Millî Eğitim Dergisi*, Sayı, 150.
- Hoşgörür, V., ve Gezgin, G. (2005). *Ekonomik ve sosyal kalkınmada eğiti*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, İnternet'ten 05 Ocak 2010'da elde edilmiştir. www.efdergi.yyu.edu.tr.
- İmamoğlu, A. F. ve Yerlisu, T. (2003). Spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin yöneticilik ve liderlik becerilerinin değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 61-71.
- Karşlı, M. D. (1997). Teknik eğitimin yönetimi ve kalite. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, Ankara: 20-21.
- Karakaya, Y. E. (2007). *Cumhuriyet'in 100. yılında Elazığ ilinin spor stratejisi: stratejiden geleceğe 2023*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Elazığ. Sayfa: 96.
- Kerimoğlu, N. (1982). *Spor sektör raporu*. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Hazırlık alışmaları. Yayın No. Ankara: DPT Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı Mevzuat ve Yönetmelikleri. (2009). İnternet'ten 30 Aralık 2009'da elde edilmiştir. www.meb.gov.tr.
- Millî Eğitim Bakanlığı, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, *Spor Liselerinin Açılması*, Sayı: B.08.0GM.0.09.03.03.

- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Ankara: Bağırğan Yayınevi, Sayfa: 80.
- Petry, K. ve Froberg, K. (2006). *Overview of the project*. In: Petry, K., Froberg, K., Madella, A. (2006). Thematic Network Project AEHESIS - Report of the Third Year. Cologne.
- Petry, K. ve Gutt, M. (2006). *Mapping European Sport Education Providers & Programmes*. In: Petry, K., Froberg, K., Madella, A. (2006). Thematic Network Project AEHESIS - Report of the Third Year. Cologne.
- Sarıçay, N. (2009). *Türkiye’de eğitim sektörünün sorunları, eğitimin ekonomik boyutu ve çözümleri*. İnternet’ten 05 Ocak 2010’da elde edilmiştir. http://www.izto.org.tr/NR/rdonlyres/7475BDA195B74855B3519ADCE4362AFE/5399/nesrin_egitim.pdf
- Şimşek, S., Göde, O. ve Erdem, A. R. (1999). Spor eğitimi ve geleceğin sporcularını yetiştirecek spor eğitimcilerinin yetiştirilmesi. Pamukkale Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 5, 2-5.
- Türk Dil Kurumu. (1992). *Türkçe sözlük*. İstanbul: Milliyet Yayınları. 598.
- Türkiye Futbol Federasyonu Ana Statüsü. TFF Amaçları. Madde: 2, h bendi. İnternet’ten 15 Ocak 2010’da elde edilmiştir. <http://www.tff.org>.
- Türkiye Futbol Federasyonu. İnternet’ten 05 Ocak 2010’da elde edilmiştir. <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=222>.
- Türkoğlu, A. (1997). *99 soruda eğitim bilimine giriş*. İzmir: Memleket Gazetecilik ve Matbaacılık.
- Ünal, I. (1985). Eğitimin ekonomik değeri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 57, 32- 41.
- Voigt, D. (1998). *Spor sosyolojisi* (Çev. Ayşe Atalay). İstanbul: 122-123.
- Yetim, A. A. (2000). *Sosyoloji ve spor*. Ankara: Topkar Matbaacılık, 128-131.
- Yetim, A. A. ve Şenel, Ö. (2001). Türkiye’de spor yöneticisi yetiştirme faaliyetlerinin görünümü. *Millî Eğitim Dergisi*, Ankara: 150.
- Yıldız, S. M. (2005). *Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında insan kaynaklarının eğitim hizmetleri kalitesine yönelik algıların değerlendirilmesi*, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Yıldız, S. M. (2005). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında algılanan hizmet kalitesi düzeyini ölçmeye yönelik kalite ölçęęi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 4.
- Yıldız, S. M. (2007). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında eğitim hizmetleri kalitesini etkileyen faktörler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15 (1), 451-462.
- Yıldız, S. M., Özdağ, S. ve Yaman, . (2008). Beden eğitimi ve spor eğitimi veren yükseköğretim kurumları ve istihdam durumlarına yönelik öğrenci algılamaları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Sayfa: 4-5.
- Yıldız, S. M. ve Özdağ, S. (2008). Student opinion about higher education institution which gives physical education and sport education. *International Journal of Human Science*. 5 (1). İnternet'ten 23 Ocak 2009'da elde edilmiştir. <http://www.insanbilimleri.com>.
- Yıldız, S. M. (2008). Beden eğitimi ve spor öğretimi veren yükseköğretim kurumları ve istihdam durumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt: 16, No: 2, 653-654.
- Yükseköğretim Kurulu, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi. İnternet'ten 20 Ocak 2010'da elde edilmiştir. ftp://dokuman.osym.gov.tr/2009/2009_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/tablo5.pdf.
- Yolcu, İ. (1992). *Eğitimin bütünlü içinde beden eğitimi ve sporun yeri ve önemi*. 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, 19–21 Aralık 1999, Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 69.

Summary

**AN OUTLOOK OF SPORT EDUCATION SECTOR IN
TURKEY**

Sebahattin DEVECİOĞLU*

Bilal ÇOBAN**

Yunus Emre KARAKAYA ***

A country's future is briefly depends on educating knowledge-equipped, efficient, productive, qualified younger generation. This is a fact that properties can only gained by education . The main purpose of training the individual is to make individuals reach the highest possible level. Therefore, globalized world, the most important feature of information society, education sector and its relationship with other areas of these sectors are considered.

While physical education is associated with sports along with the concept of thinking is accepted as a correct approach. Because physical education and sports are mutually complementary cases.

Many modern applications and services in the sports field, in the light of all scientific methods, human resources for the sport system are made. Creating a healthy environment, management and sports organizations as well as to guide and develop this system with people who will be experts with knowledge. Sports field, is described as human resources, athletes, coaches, monitors, managers, engineers, educators, doctors, operators, etc. Entirely of experts in the field of sports for institutions and organizations are trained to be employed, in sport by increasing the quality and efficiency, and the prevalence of sports to the level of development with positive effects on athletic performance significantly is a fact to be reflected.

In developed countries great importance are given to sports and sports gives hope to create peacefull society consists of healty people by reducing health

Address for correspondence: *Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Öğretim Üyesi, sdevecioglu@firat.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Öğretim Üyesi;

*** Doktora Öğrencisi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor A.B.D.

expenditure and loss of labor due to illness. Modern life has versatile functions and organization of sports activities that make up the society to take advantage of individuals constitutes a part of human rights . The higher interest in sports, social, love, peace and brotherhood will create a larger area for itself .

Development and dissemination of this right to live which is called sports, constitutes one of the primary role of all institutions and organizations forming the society. Communities see sports and physical education as an integral and complementary part to create healthy generations. Therefore they adopt the case as a state policy and run it that covers every period of human life. Sports play an important role in the process of socialization and social integration of people, in addition to this; sports education carries different sectoral properties on its own.

The point is known that the developed countries which do the sports education in world. Athletes and sports trainers have come to the location of the exports in the scientific sense, they are working in a professional manner, that have been encountered as an indicator. Sport in Europe in the last half century, developed rapidly and the sport's growing economic and trade trends, has created a real change.

While European Union is struggling to reduce unemployment, sports industry, where the new jobs can be created and EU investment in infrastructure, new technology, training and the positive impact of exchange programs has been one of the areas to be supported.

In Turkey, the sports training industry is analyzed, this study not only in universities limited or not, as well as the Ministry of Education, Youth and Sports General Directorate, sports federations and other sports education institutions and organizations (the sports media, sports training courses, web-based training etc) are seen as active sports training is given.

When a brief overview about sports education in Turkey is made, the general principles contained in the sports policy for sports education, science, education policy, sports, education, etc. The principle of the necessary and sufficient has been encountered.

When analysing Sports taught in Turkey the higher education institutions and at public and private educational institutions, the aims are to train physical education teachers, public and private sports-related management positions, the sports manager, the tourism sector, sport animator, and coach for variety of sports . European Union regulations at the level of higher education examined at the level of the sport in 2003, the Erasmus Thematic Network (AEHESIS) was launched. In this

regard, sports science, the European higher education to align in order to force the question in this project, sport associated with the four areas as "Sports Management", "Physical Education Teacher Education", "Health and Fitness" and "Coaching Education" is defined. However it is seen that Turkey has fallen behind the Project. Therefore, institutions of higher education institutions and sports organizations, urgently need to raise their standarts to European Unions sports educations standarts.

The basic aim about sports education of Ministry of Education, "sport for life an indispensable requirement to adopt and see a society to grow,not only champion to train but also continue working with the belief of starting sports at early ages to have a healthy society is stated. Inschool Physical Education Sports Department and Scouting Department (OBESİD) runs the training activities of the Ministry of Education. Sports and sports training activities which is made by (OBESİD) can't give proper sports education due to the inadequate budget of the ministry (The first group of schools at the provincial level contests, can't go to the semi-final and final causes inability etc). Lack of appropriations causes fine arts and sports schools not have enough equipment and gym salon. As a result of this, this schools doesnt have a good sports training. Moreover the manager related with the sports and sports training dont have adequate vision what causes many problems. Therefore the relevant institutions and ministries of sports training by collaborating with organizations in certain periods of sports training workshop should be organized. Youth and Sports General Directorate (GSGM), in sports activities in Turkey are located in the center and besides many duties and responsibilities, one of the most important duty of them is, sports training activies. In addition, sports federations and other autonomous organizations and institutions providing education in sports training in sports activities are available. Youth and Sports General Directorate structure is decentralized, international standards can not access them in consequence of such a result, brings with it various problems. Necessary legislative changes must be made immediately from the headquarters building activity center should be given to the responsibility of local governments.

By being autonomous, Sports federations couldn't reach the desired target in sports education. Federations must produce new projects about referee education and training of coaches to reach international standards in such matters. Also providing sports training institutions and organizations well trained in sports should submit themselves to the responsibility of well trained sports managers.

As a result in this study; structural features of sports education sector in Turkey is analyzed and evaluated by documentation method. The data in sports education in Turkey was examined issues such as the above mentioned sports training applications problems, lack of coordination between institutions and organizations that have been seen. There fore, in Turkey, which offer sports training institutions and organizations can be prepared for future expansion in the context of the European Training Directive and other basic reference on the sports sector of the standard definition of the profession must be taken into account, recommendations are presented about the standard of sports training given in Turkey, and upgrading to international standards to compete with the world to come to the level.